

Paddenstoelen

In de herfst valt de grote rijkdom aan paddenstoelen op. De bodem is dan nog opgewarmd door de zon en het is tamelijk vochtig. Wie goed om zich heen kijkt, ziet het hele jaar door paddenstoelen.

De Cedergrondbe-kerzwam (*Geopora sumneriana*) (2), komt te voorschijn vanaf januari tot april en groeit altijd onder Ceders. De Voorjaarspronkridder (*Calocybe gambosa*) (1) laat zich vanaf eind april zien. Vanaf juli komen de Russula's te voorschijn en het Gewone fluweelpootje (*Flammulina velutipes*) (3) kan zelfs een flinke nachtvorst doorstaan.

Wat is een paddenstoel

De bekendste vorm van een paddenstoel is een hoed met een steel. Ze kunnen ook beker-, kogel-, knots- of koraalvormig zijn. Op takken en stammen groeien korstzwammen. Zelfs kleine zwarte puntjes op dode stengels kunnen paddenstoelen zijn. Een paddenstoel is het vruchtlichaam van een zwam (*fungus*).

Het eigenlijke organisme bestaat uit een wirwar van schimmeldraden, de zwamvlok (*mycelium*). Deze schimmeldraden groeien bijvoorbeeld in de grond of op een stuk hout en zijn met het blote oog niet zichtbaar. De vruchtlichamen worden alleen gevormd als de zwam zich wil gaan voortplanten. De paddenstoel maakt daartoe dan snel een heleboel sporen aan en sterft daarna weer af. De levensduur van paddenstoelen is soms maar enkele uren, terwijl de zwamvlok jaren kan blijven leven. In het spraakgebruik wordt met paddenstoel meestal het hele organisme aangeduid.

Paddenstoelen spelen een belangrijke rol in de natuur. Ze breken organisch materiaal af en nemen een deel van de vrijgekomen voedingsstoffen (*anorganische stoffen*) met hun schimmeldraden op. Zonder de afbraak van de zwammen zou de bladlaag in het bos niet verteren. In bossen met een dikke strooisellaag komen weinig paddenstoelen voor

Op de manier waarop paddenstoelen organisch materiaal afbreken kunnen we ze indelen in drie groepen:

Parasieten:

Deze paddenstoelen leven ten koste van een levende gastheer (boom, rups, andere paddenstoel) en kunnen deze gastheer uiteindelijk doden.

Tot deze groep behoort o.a. de Platte tonderzwam (*Ganoderma lipsiense*).

Saprofyten:

Deze paddenstoelen ruimen dood organisch materiaal op zoals grof strooisel, blad, takken, stammen, of mest.

Tot deze groep behoren de meeste paddenstoelen, zoals de Wijdporie kurkzwam (*Datronia mollis*),

het Gewoon judasoor (*Hirneola auricula-judae*)

en de Inktviszwam (*Clathrus archeri*). Door in het bos dood hout te laten liggen neemt het aantal soorten paddenstoelen, die dood hout afbreken, toe.

Symbionten:

Deze paddenstoelen leven samen met een gastheer (meestal een boom) en beide hebben voordeel van deze samenwerking.

Tot deze groep behoort de Populieren melkzwam (*Lactarius controversus*) die alleen onder Populieren groeit.

Bij deze samenwerking groeien de zwamdraden van de paddenstoel rondom de worteltopjes van de boom. Hierdoor kan de boom vanuit een groter gebied water en mineralen opnemen. De paddenstoel krijgt van de boom de voor hem benodigde voedingsstoffen. Deze vorm van samenleving heet mycorrhizamycoorhiza (*betekent letterlijk "schimmelwortels"*).

Soms zijn de paddenstoelen kieskeurig en zijn ze aan één specifieke boomsoort verbonden (Cedergrondbekerzwam), maar andere komen bij meerdere boomsoorten voor.

De soorten uit de groep van de mycorrhiza-paddenstoelen kunnen alleen groeien als er bomen worden aangeplant waarmee ze een mycorrhiza kunnen vormen. Daarom draagt de aanplant van bomen als Zomereik, Wintereik, Abeel, Berk, (Ratel)Populier, Zwarte els, of Breedbladige wilg bij aan het bevorderen van deze paddenstoelen.

Bomen zoals Es, Esdoorn, Iep, Meidoorn, Paardenkastanje, Plataan, Robinia, fruitbomen en Vlier hebben geen of weinig mycorrhiza-soorten bij zich.

Om paddenstoelen te vinden, is het niet nodig naar de Veluwe te gaan, hoewel daar over het algemeen meer opvallende 'kleurige' soorten staan dan in Capelle.

In intensief gemaaide gazons staan vaak breeksteeltjes (*Conocybe spec.*), de Gazonvlekplaat (*Panaeolus foenicijii*) en de

Geschubde inktzwam (*Coprinus comatus*).

Snipperpaden herbergen o.a. naast vele soorten franjehoeden en inktzwammen ook

de Geaderde leemhoed (*Agrocybe rivulosa*).

In het Schollebos komen ruim 250 soorten voor. De Reuzenbovist (*Langemannia gigantea*) is een opvallende verschijning. Op het eerste gezicht zou je denken, dat iemand zijn voetbal vergeten is. De sporen worden binnenin gevormd en als ze rijp zijn, barst de bal open.

Heel bijzonder was de vondst van de

Zijdeachtige beurszwam (*Volvariella bombycina*), een niet zo'n algemene soort.

Excursie Kralingse Bos

Dag: maandag 1 september 2008
Tijd: 10.00 uur
Startpunt: bij de ingang van het Kralingsebos aan de Prinses Beatrixlaan bij de Manege
Duur: ca. 2 uur
Kosten: vrijwillige bijdrage
Door: KNNV en Stichting Natuurvrienden Capelle a/d IJssel.

Excursie door het Kralingse Bos in Rotterdam. Hoewel onze belangstelling altijd uitgaat naar alles wat de natuur te bieden heeft kijken we tijdens deze excursie toch vooral naar de eerste najaars paddenstoelen. De jarenlange inventarisatie van het bos heeft al honderden soorten opgeleverd. Met wat geluk moeten wij toch wel enkele tientallen soorten kunnen vinden.

Geel nestzwammetje (*Crucibulum crucibuliforme*).

Excursie Schollebos

Dag: zaterdag 6 september 2008
Tijd: 10:30 uur
Startpunt: parkeerplaats bij het pannenkoekenhuis aan de Bermweg
Duur: ca 2 uur
Kosten: vrijwillige bijdrage
Door: Stichting Natuurvrienden Capelle a/d IJssel.

We gaan, n.a.v. deze nieuwsbrief, met eigen ogen zien, welke paddenstoelen in het Schollebos groeien. We bekijken vormenrijkdom van de vruchtlichamen en leren waarop we moeten letten om enkele grote paddenstoelengeslachten te herkennen.

Gekarteld leemkelkje (*Tarzetta catinus*).

Gele korstzwam (*Stereum hirsutum*)

Excursie Schollebos

Dag: maandag 20 oktober 2008
Tijd: 10:00 uur
Startpunt: ingang van de volkstuinten aan de Bermweg
Duur: ca 2 uur
Kosten: vrijwillige bijdrage
Door: KNNV en Stichting Natuurvrienden Capelle a/d IJssel.

In deze tijd van het jaar staan, afhankelijk van het weer, de paddenstoelen centraal. Tijdens de rondwandeling zal ook aandacht geschonken worden aan vogels, vruchtvorming en de aanleg van nieuwe knoppen aan de bomen.

Alle foto's uit deze nieuwsbrief zijn gemaakt door Ad van den Berg. Alle genoemde paddenstoelen komen in Capelle voor.

Oproep om natuurvriend(in) te worden.

Als u ons financieel wilt steunen, kunt u uw bijdrage overmaken op:
giro nummer 42 89 550
t.n.v. Stichting Natuurvrienden Capelle aan den IJssel en omgeving
te Capelle aan den IJssel.